

AUÑIÓS

Nº 21

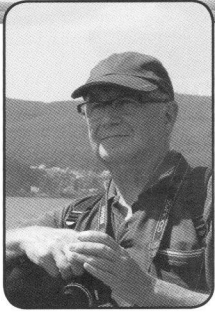
MAIO 2016

ASOCIACION CULTURAL

Pineiróns

CRISTÓBAL COLÓN: DISQUISICIÓNS EN CANTO Á SÚA ORIXE E TRASLADO DOS SEUS RESTOS

Por : Lino J. Pazos Pérez

Mentres nós pelexabamos para darlle, ou non, razón ós que propugnaban que España era a patria do arriscado navegante que “descubriu” América (eu creo que o que fixo realmente foi unha viaxe a un país do que escoitara falar a outros mariños...), enguedellando de tal forma o novelo que finalmente a que saíu vencedora foi Xénova (ou polo menos así figura na maioría dos libros de historia) en prexuízo de tantas teorías, aínda que nunca fundamentadas (a excepción da achegada e documentada por La Riega), de boa parte das comunidades peninsulares, Portugal incluído.

FOTO 1 - Litografía de J. B. Álvarez. Peninsular 4, Madrid na obra “Cristobal Colón, descubridor de las Américas”, de M. Alfonso de Lamartine.

En 2006 preparei un artigo para o *Diario de Pontevedra* (creo que non chegou á rúa) que máis tarde modifiquei convenientemente, e que en 2009 se publicou na revista *Nodales* que cada ano ve a luz grazas ó empeño do Gremio de Mareantes de Pontevedra, no que precisamente debullaba as diferentes “ofertas” peninsulares onde cada cal asegura que alí naceu o egrexio nauta, aínda que nos gañan descaradamente a partida no país de Dante,

onde se contan ata doce lugares segundo podemos ler en *El misterio de Colón*, de Vicente Blasco Ibáñez, na revista *Colón Español*, Nº 0 de outubro de 1989.

Con maior ou menor fortuna en canto á súa documentación, pugnaban por facerse con tan recoñecido veciño varias poboacións, todas elas convencidas en maior ou menor grao, de que a súa tese era a verdadeira.

O Colón estremeño, descendente do rabino Paulo de Santa María, defendida polo señor Vicente Paredes Guillén é, xunto coa do ibicenco, proposto por Nito Verder, ou o catalán sostido polo peruano Luis Ulloa y Cisneros, algunhas das ofertas que tentan ser impugnadas por outras, con máis ou menos acerto, como é a teoría catalanista que o fai natural de Lleida, defendida con paixón comprendida por Juan Querol Calvís, de Tortosa, ou a que se basea no termo xeográfico de nome Génova, correspondente a un illote radicado no leito do río Ebro, aposta formulada por Enrique Bayerri; ou a mallorquina, de Felanix, que entendo que mantén Renato Llanas Niubó no seu libro *El enigma de Cristobal Colón*, publicado por edicións Marte, de Barcelona en 1964..., ou a enigmática proposta do inigualable Salvador de Madariaga na súa obra *Vida del Muy Magnífico Señor Don Cristóbal Colón*, que resolve a ecuación afirmando que se trata dun descendente de xudeus españois..., instalados en Xénova.

Tamén reclama a súa orixe o portugués Mascareñas Barreto, que o fai personaxe luso na figura de Salvador Fernández Zarco, que se presentaría ante os reis católicos como Cristovao Colombo (*Cristovao Colombo, agente secreto do rei Dom Juan II*), natural da vila de Cuba, no Alentexo, brandindo para iso as máis insospetables armas...

FOTO 2 - Actuais instalacións da Casa Museo de Colón, en Portosanto, Poio, berce do navegante

Como vemos, para o seu lugar de nacemento non se poñen de acordo os diferentes eruditos, pero para o do seu definitivo lugar de repouso, tampouco.

O navegante expirou, como de todos é sabido, en Valladolid, o 20 de maio de 1506 (se facemos caso ás crónicas, xa que moitos autores, entre os que se atopaban “el Padre Las Casas, Navarrete, Washington Irving, Prescott...”, apuntaban o día 21, segundo subscribe Juan Ignacio de Armas en 1882) sendo soterrado na igrexa de San Francisco desa poboación castelá, ata que é “remitido” ó mosteiro dos Cartuxos de Santa María de las Cuevas, de Sevilla en 1513, deixando ese santo lugar para dirixirse, xunto cos restos do seu fillo Diego, atravesando de novo o océano a bordo “del galeón *San Cristóbal*, acompañados por Doña María de Toledo y por uno de los cartujos de las Cuevas”, a Santo Domingo, onde descansaría na catedral uns cantos séculos.

Durante a travesía, o barco viuse envolto nun violento temporal que “puso a ambas urnas en peligro de sumergirse en el Océano, con todos los viajeros...”. Dese templo, “Colón tendría que ser mudado cuando los españoles perdimos la parte que nos correspondía de la isla, dividida entre Haití y Santo Domingo según acuerdos suscritos en la Paz de Basilea, firmada en 1795, partiendo en una fragata de la Armada española nombrada *Descubridor*”, segundo Constantino de Horta y Prado no seu libro *La verdadera cuna de Cristóbal Colón* (publicado en New York en 1911), rumbo á Illa de Cuba. “La urna conteniendo sus restos fue de nuevo enterrada en la cripta de la catedral, esta vez de la Habana...”.

E é aquí cando volvo a vista as nosas antigas posesións nas Antillas ó reler o *Diario de la Marina*, publicado na capital cubana na década dos anos setenta, do século XIX, que pon toda a operación do traslado dos restos de Colón “en solfa”, é dicir que segundo algunhas persoas de determinada autoridade de Santo Domingo, os restos que se levaron para a Habana ¡eran falsos!, “con el objeto de retener en aquella isla los verdaderos *residuos* de Cristóbal Colón, sustituyéndolos por otros en el lugar en que yacían aquellos a fin de que fuesen trasladados a la Habana los falsos en lugar de los verdaderos”.

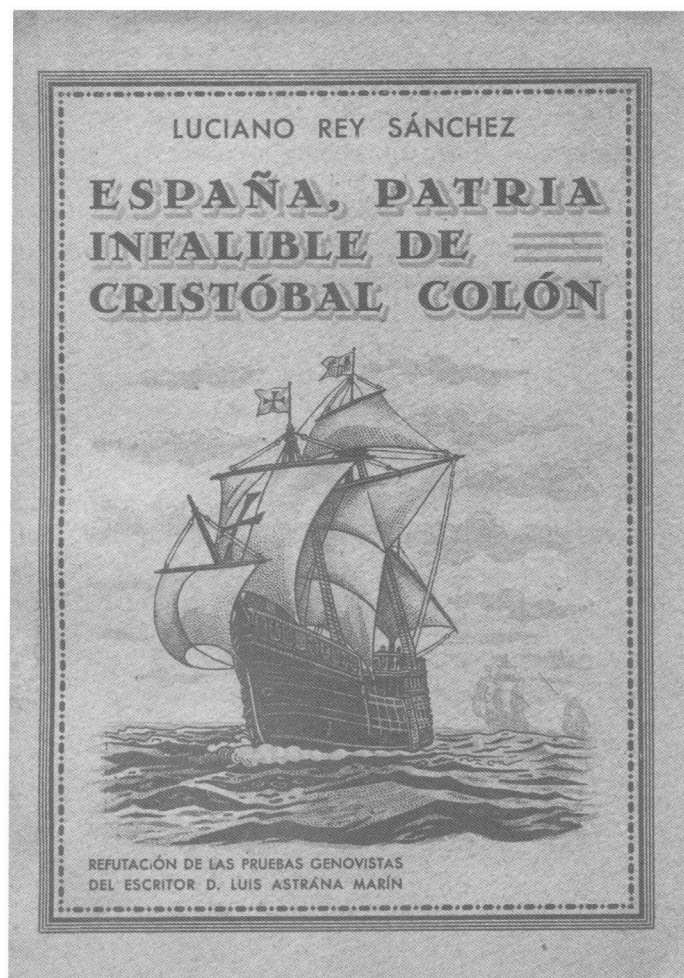

FOTO 3 - Portada libro

Embuste político (trola política) ou acto de reivindicación dun tesouro *turístico*.

A verdade é que a prensa das dúas Antillas loitou durante boa parte do ano 1877, e sucesivos, desmentindo ou certificando unha ou outra versión.

En 1882 sae en defensa da teoría cubana “el erudito y correcto escritor D. Juan Ignacio de Armas”, que xa pugnara pola autenticidade do traslado nun artigo publicado en Caracas un tempo antes, titulado *Las cenizas de Colón, suplantadas en la Catedral de Santo Domingo* (en 1838 José Antonio Echevarría xa publicara na Habana un traballo titulado *Las cenizas de Colón*), e que agora volve a incidir niso, alegando que a discutida urna “desenterrada en la catedral de Santo Domingo el día 10 de septiembre de 1877, que se quiso hacer pasar por la del Descubridor del Nuevo Mundo, es la de su segundo nieto, Don Cristóbal Colón de Toledo (se encontraba enterrado al lado de la del primer nieto Luis colón)”, percorrendo un por un os pasos dados polos restos de Colón e os seus

parentes, irmáns, fillo Diego (tiña outro fillo doutra relación chamado Hernando) e netos...

Os intereses dalgúns prebostes de Santo Domingo incitan á prensa da illa para que faga presión sobre as autoridades co fin de que sexan devoltos os restos de Colón; entre eles destaca a solicitude presentada polo investigador e escritor José Gabriel García nas súas *Memorias para la historia Quisqueya* na que “se queja amargamente de la exhumación verificada en 1795 y la considera como un acto de injusticia hacia Santo Domingo”. Tamén sae en defensa de que retornen os restos do navegante ó lugar que ocupaban o xeneral dominicano Luperon que sostén que os restos volvan o antes posible...

De todas formas, o máis interesado en que os restos aparecidos durante as escavacións realizadas na catedral en 1877 é o Delegado Apostólico da Santa

de festexar o fastoso suceso. Efectivamente, das entrañas da catedral xurde unha urna (completamente restaurada, apunta Juan Ignacio de Armas), que contén ósos e cinzas, que deseguida son levadas en procesión ante o altar maior.

A citada caixa “tenía tapa con bisagras a modo de cofre, pero sin cerradura, ni indicios de haberla tenido nunca... lo que es completamente imposible que de España hubiese venido a América la urna de Colón abierta...”.

FOTO 4 Selo conmemorativo do Descubrimiento editado en 1992 en Bulgaria

Sede, Monseñor Roque Cocchia, bispo de Oroppe (en 1882 Arcebispo de Sirace) que en connivencia co presbítero Bellini ordenan que se “busquen en el templo los verdaderos restos del Descubridor de América”.

O día 10 de setembro (1877) convidaranse ás autoridades para que “concurran al templo por la tarde porque tienen la casi seguridad de que van a descubrirse los verdaderos restos de Colón; y pide que se preparen las tropas, se carguen los cañones de las fortalezas y se hagan otros preparativos”, co obxecto

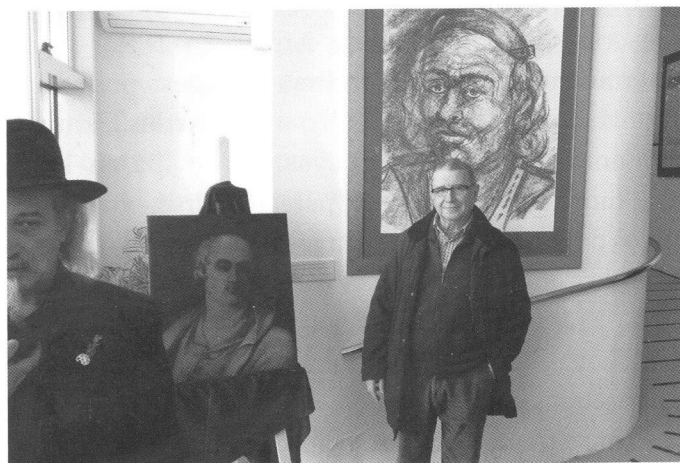

FOTO 5 - Última representación de Cristóbal Colón, obra do pintor Camilo Camaño, que aparece na parte esquerda; a serigrafía, de considerable tamaño (co autor deste artigo ó pé) presidirá a entrada da Casa Museo de Colón, en Poio (foto realizada por Pedro Martín).

Parece ser que dentro da urna apareceron, ademais dos ósos e cinzas, unha bala de chumbo e dous parafusos; dado que os gonzos estaban todos no seu sitio, de onde saíron? As cinzas repartíronse, di o xornal, entre os presentes, “con certificaciones de escribano, visadas y refrendadas por Monseñor Cocchia con su sello arzobispal”; además se enviaron los residuos pulverizados a “Roma, Génova, Pavía, New York, Caracas y otros puntos”.

O cofre introduciríase nunha caixa de caoba “que quedó perfectamente sellada”, manifestando Monseñor Cocchia que “desde 1795 había en santo Domingo la tradición de que los restos de Colón no habían salido de la Isla”...

Como podemos ollar, o tema dá para outro par de séculos de disquisicións...

COLABORA:

XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DE CULTURA, EDUCACIÓN
E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA